

Брытанскі архітэктар:

«МОЖНА ВЕЛЬМІ МНОГАМУ
НАВУЧЫЦЦА Ё ВАШАГА
ТРАДЫЦЫЙНАГА ДОЙЛІДСТВА»

Чаму беларуская царква стала ўлюбёным будынкам лонданцаў

Збудаваная ў 2016 годзе беларуская царква ў Лондане працягвае збіраць прызы самых разнастайных архітэктурных конкурсаў. Раней яна атрымлівала ўзнагароду Каралеўскага інстытута брытанскіх архітэктараў і трапляла ў лік 50 найлепшых будынкаў Вялікабрытаніі. А зусім нядаўна перамагла ў намінацыі «Народны выбар» конкурсу New London Architecture — перамогу прынесла інтэрнэт-галасаванне, удзел у якім бралі карыстальнікі сеціва. Акрамя гэтага, яна трапіла ў шорт-лісты ў трох іншых намінацыях: «Самы энергаэфектыўны будынак», «Культура і грамадства» і Ashden Prize. Усяго ўдзел у конкурсе бралі больш за 400 збудаванняў, узведзеных у Лондане ў 2016 годзе. Адметна, што часцінка Беларусі ў сталіцы Вялікабрытаніі з'явілася дзякуючы намаганням... выхадца з Кітая. Архітэктар Со Цзыўай стварыў для нашай дыяспары бліскучы праект, якім можа ганарыцца кожны беларус. Пра тое, як стваралася царква ў гонар святога Кірылы Тураўскага, а таксама пра свае крыніцы натхнення ён раскажа ў «Звяздзе».

— **Найперш хацелася б спытаць, як вы ўвогуле аказаліся ў Лондане?**

— Спачатку я навучаўся на архітэктара ў Ганконгу, а ў сталіцу Вялікабрытаніі пераехаў па заканчэнні ўніверсітэта. Увогуле, Англія — гэта натуральны выбар многіх грамадзян Ганконга, бо ён быў калоніяй Аб'яднанага Каралеўства на працягу больш як 150 гадоў. Адпаведна, многія рэчы, у тым ліку сістэма адукацыі, вельмі падобныя. Я атрымаў ліцэнзію на работу архітэктарам у Вялікабрытаніі, а пазней стаў грамадзянінам гэтай краіны. Цяпер працую архітэктарам і дырэктарам студыі Spheron Architects і з'яўляюся членам праўлення Heritage Trust Network — дабрачыннага фонду, які займаецца захаваннем архітэктурнай спадчыны Вялікабрытаніі.

— **Наколькі я ведаю, вы цесна супрацоўнічаеце з беларускай дыяспарай. Як так атрымалася?**

— Гэта была чыстая выпадковасць. Мы сустрэліся па працоўных пытаннях каля дзесяці гадоў таму. Прадстаўнікі дыяспары прадавалі адзін з будынкаў, які ім належаў, забудоўшчыку, а я працаваў на апошняга ў якасці архітэктара. Пачаў праводзіць з ім шмат часу, і многія паступова сталі маімі сябрамі. Так і «ўліўся» ў супольнасць.

— **Як нарадзілася ідэя стварыць у Лондане беларускую царкву?**

— Насамрэч задума даляка не новая. Беларуская дыяспара сфарміравалася ў сталіцы Вялікабрытаніі адра-

зу пасля Другой сусветнай вайны. Вернікі (пераважна грэка-каталікі) пачалі маліцца ў адным з дамоў з 1947 года — гэта значыць якраз 70 гадоў таму. Увесь гэты час іх калектыўным жаданнем было займець сапраўдную, спецыяльна пабудаваную для рэлігійных мэт царкву. Але гэта мара ніяк не магла спраўдзіцца, нягледзячы на тое, што да працы прыцягвалі вялікую колькасць іншых архітэктараў яшчэ да мяне. Шэсць гадоў таму яны прапанавалі заняцца гэтым праектам мне, і на гэты раз усё атрымалася.

— **Што стала для вас крыніцай натхнення?**

— У першую чаргу я натхняўся драўлянымі барочнымі царквамі, якія будавалі ў Беларусі ў XVIII стагоддзі. Я шмат падарожнічаў па сельскай мясцовасці ў вашай краіне — пераважна, паміж Гроднам і Лідай, таксама быў у Косаве, Мінску, Беларускім дзяржаўным музеі народнай архітэктуры і побыту. Замалюваў некалькі чужоўных прыкладаў такіх збудаванняў. Яны наймаверна ўнікальныя, і я шчыра спадзяюся: беларускія ўлады зробіць усё магчымае, каб іх уключылі ў спіс аб'ектаў сусветнай спадчыны ЮНЕСКА. Бо яны там сапраўды мусяць быць.

Увогуле, новая драўляная беларуская царква ў Лондане павінна служыць дзвюм мэтам. Першая, зразумела, — быць месцам, дзе будуць праводзіцца службы. А другая — з'яўляцца сімвалічным напамінам аб вялікай колькасці такіх самых цэрк-

Со Цзыўай падчас работы над праектам царквы.

ваў — спадчыне беларускага драўлянага дойдства, страчанай падчас Другой сусветнай вайны і пасля Чарнобыльскай катастрофы.

— **Царква выглядае вельмі аўтэнтчна, але адначасова вельмі сучасна. Ці ёсць нешта падобнае да яе ў сталіцы Вялікабрытаніі?**

— З шэрагу прычын наша драўляная царква дастаткова ўнікальная. Каралеўскі інстытут брытанскіх архітэктараў характарызаваў яе так: «Вельмі асаблівы будынак». Таму што гэта твор XXI стагоддзя, насычаны беларускім сімвалізмам. Я сказаў бы так — гэта своеасаблівы «архітэктурны шлюб» паміж сучаснай брытанскай архітэктурай і архітэктурай беларускіх драўляных цэркваў XVIII стагоддзя. Акрамя таго, гэта адзіная драўляная царква ва ўсёй сталіцы Аб'яднанага Каралеўства. Унікальнасць будынка для брытанскай архітэктуры была адзначана як іншымі архітэктарамі, так і грамадствам. Сярод шматлікіх узнагарод, якія яна атрымала, ёсць вельмі прэстыжная прэмія RIBA (Каралеўскага інстытута брытанскіх архітэктараў. — **Аўт.**). Яна была выбрана публікай як найбольш удаданы новы будынак у Лондане ў 2017 годзе, гэта вялікі гонар. Дарэчы, царкву назвалі і адным з найбольш энергаэфектыўных будынкаў Лондана, мы атрымалі

другое месца ў намінацыі Ashden Prize, якая ўручаецца дабрачынным фондам Эшдана, што займаецца развіццём альтэрнатыўных крыніц энергіі. Саступілі толькі анкалагічнаму цэнтру шпітала Гай, які за 160 мільёнаў фунтаў стэрлінгаў спраектаваў Рычард Роджэрс (знакаміты брытанскі архітэктар, адзін са стваральнікаў стылю «хай-тэк», аўтар будынкаў Цэнтра Пампіду ў Парыжы, Еўрапейскага суда па правах

— Ні ў якім разе, гэта была абсалютная нечаканасць! Спачатку з ліку 400 новых будынкаў Лондана прафесійнае журы адабрала 160 найлепшых праектаў, за якія галасавалі ўжо карыстальнікі інтэрнэту. І менавіта нашу царкву выбрала публіка з ліку многіх знакамітых будынкаў. Мы абышлі, напрыклад, такіх канкурэнтаў, як Музей дызайну і Галерэя Уінтан у Музеі навукі (першы спраектавала студыя Office of

Ці пагадзіліся б яшчэ працаваць у гэтым кірунку, скажам, у Беларусі?

— Безумоўна. Ваша краіна — бясконца крыніца для натхнення, як увогуле ў мастацтве, так і непасрэдна ў архітэктуры. Таму, калі з'явіцца такая магчымасць, я без ваганняў пагаджуся спраектаваць што-небудзь звязанае з Беларуссю, а можа і ў самой Беларусі. Дарэчы, Мінск мае выдатную «калекцыю» мадэрнісцкай архітэктуры. Я лічу, што цэнтр беларускай сталіцы — гэта яшчэ адзін выдатны кандыдат на ўключэнне ў спіс аб'ектаў сусветнай спадчыны ЮНЕСКА.

— **Як па-вашаму, ці можа быць традыцыйная беларуская культура (і, у прыватнасці, архітэктура) цікавай для замежнікаў?**

— Беларуская архітэктура, як часоў Вялікага Княства Літоўскага, так і XIX стагоддзя, і нават савецкай эпохі, мае вялікую акадэмічную каштоўнасць. Захад па-ранейшаму не ведае яе значнасці, але гэту сітуацыю лёгка змяніць. Я думаю, папрабуюцца толькі добры піяр. І мы ўжо шмат зрабілі ў гэтым кірунку. Так, напрыклад, часопіс Каралеўскага інстытута брытанскіх архітэктараў вельмі зацікавіўся спадчынай беларускіх драўляных цэркваў і даве-

Увечары беларуская царква выглядае наймаверна прыгожа.

чалавека ў Страсбургу, праекта аднаўлення Сусветнага гандлёвага цэнтра ў Нью-Ёрку і інш. — **Аўт.**)

— **Ці была перамога ў конкурсе New London Architecture прадказальнай для вас?**

Metropolitan Architecture, другую — Zaha Hadid Architects), узялі рэванш над згаданым шпіталем Гай... Любы архітэктар, студэнт ці чалавек, які цікавіцца гэтай сферай, пацвердзіць — гэта адны з найлепшых і самых вядомых архітэктурных студый у свеце. Тое, што беларуская царква стала канчатковым пераможцам, — гэта нешта наймавернае. Прычым, як мне казалі арганізатары конкурсу, наш праект перамог з вялікім адрывам ад канкурэнтаў. Шчыра скажу, дагэтуль не магу паверыць у гэты поспех. Магчыма, сэрцы людзей кранула гісторыя Беларусі, прыгажосць аўтэнтчных беларускіх цэркваў або гісторыя чарнобыльскай трагедыі... Я спадзяюся, што так.

— **Беларуская тэматыка застаецца для вас цікавай?**

рыў мне напісанне артыкула на гэту тэму ў мінулым сакавіку. Мэтай была адукацыя іншых брытанскіх архітэктараў. У сваёй працы я сцвярджаю, што мы можам навучыцца вельмі многаму ў традыцыйнай беларускай архітэктуры. Наколькі мне вядома, гэта першы раз, калі Беларусь згадваецца ў гэтым прэстыжным часопісе з часу яго заснавання ў 1893 годзе. А з поспехам і прызнаннем, якія атрымала беларуская царква ў Лондане, мы зможам звярнуць увагу зацікаўленых архітэктурнай людзей на культуру краіны. Як мінімум, калі цяпер нехта захоча паглядзець на найпрыгажэйшыя новыя будынкi Лондана, то ўбачыць у Google слова «Беларусь».

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ.
lyskavets@vziazda.by

Замалёўкі, якія Со Цзыўай рабіў падчас падарожжа па Беларусі.

